השולח פרק רביעי גיטין לה.

גמ' מקום חינא. שיהא מן האנשים בעיני הנשים ליגשת להם: **יהנה.** יועיל להמיתו: **דאשתרשי לה מקום דינר.** נשתכרה בו עיקה בעיני הדינר שאם לא היה הדינר היתה נותנת עוד עיקה בככר: **ומאי מי שנשבע באמת.** האי לאו אמת הוא: **כמי שנשבע באמת.** דהא שונגת היא ומפני שעונש שבועה מרובה נמנעו מלהשביעה: **אפילו לאורויי היתירא.** בדבר מועט וקטורה שאין פרעון לה שבשכר טורחה עוטלתו: **מון לכ"ד משביעין אופה.** שבועת הדיינין של תורה היא ונקיט ס"ת בידיה או תפילין ומשביע לה בשם או בכינוי כלשהשמן באהבהם שיש גם ידן וגו' ומשביעך בה' (בראשית כד) ועונשה מרובה. ומון לכ"ד שבועה דרבנן בקללת אדור ולא נקיט מידי ואין עונשה כל כך: **לא מגבי כתובה.** משום דנמנעו מלהשביעה ואם איתא לישבעה מון לבית דין ולגבייה כתובתה: **וליאדרה.** כדתנן ד) נודלת ליתומים כל מה שירצו: **קילי נדרי.** קליים היו נדרים בעייניהם לעבור עליהם הלכך לא סמכינן אנדרה לאגבוייה: **בקופלא.** הוא ל וקפלה ונשבעה הרי נשבעה וגובה: **אין לה מזונות.** מעתה דגליא דעתה דבעי לאיעקוני ואיהו לא אמני בהדה אלא כל ימי מיגר אדמלתיך בביתי שיהא אלמנה בשביל כבודו: **הפכו לכורסי' ואכלוה.** הפכו כסאו וחקפוהו כדי שתתקיים הקללה בכך. ס"א הפכו לכורסייה משפל גדולתו: **כבי פרי דיינא לי.** כרב דלא מגבי כתובה וכשמואל להפסיד מזונות ע"כ ה): **לא איפרק מחולצא.** לא נטל מנעל לידי חולי: **אדרה בב"ד.** כל מה שילו יתומים: **וליפוק באודני.** חפץ אני שישמע הקול באזני שהובאה כתובה בימי: **דבעינן דאיעביד בה מעשה.** כשמואל רבי להוציא מלבן של תלמידיו של רב כגון רב הונא וכיח דינו אלא היו מבנין כתובות אלמנה: **אכל גרושה משביעין.** דלא טרחא קמייהו ולא מוריא הימילא: **וגרושה.** לא סגי בהדרה בתמיה: **והא שלחו מסם.** האשה מבבל היתה והלכה היא ובעלה לארץ ישראל וגרשה שם ותבעתו כתובתה ועשו לה פסק דין על נכסיו שבבבל: **דמסקרי איה מרי.** כך היתה מנכתו: **ונודרת ואוסרת כל פירות שבעולם עליה.** אם קבלה מכתובתה: **אלא גלופקרא.** קו"ט: **וממשלות.** ספר משלי: ושמנוס

ותרצוה ואפילו הכי לא איפרק מחולשא אמר ליה רב יהודה לרב ירמיה ביראה אדרה בב"ד ואשבעה חוץ לב"ד וליתי קלא וליפול (ו) באודני דבעינא כי היכי דאעביד בה מעשה גופא אמר רבי זירא אמר שמואל לא שנו אלא אלמנה אבל גרושה משביעין אותה וגרושה דאדרה לא והא שלחו מתם איך פלוניתא בת פלוני קבילת גיטא מן ידא דאחא בר הידיא דמתקרי איה מרי ונדרת ואסרת פירות שבעולם עלה דלא קבילת מכתובתה אלא ז) גלופקרא אחד וספר תהלים אחד וספר איוב וממשלות בלואים ושמנום

ז) משום חינא אקילו רבנן גבה קא משמע לן: נמנעו מלהשביעה: מ"ט אילימא משום דרב כהנא דאמר רב כהנא ואמרי לה אמר רב יהודה אמר רב מעשה באדם אחד בשני בצורת שהפקיד דינר זהב אצל אלמנה והניחתו בכד של קמח ואפאתו בפת ונתנתו לעני לימים בא בעל הדינר ואמר לה הבי לי דינרי אמרה ליה יהנה סם המות באחד מבניה של אותה אשה אם נהניתי מדינרך כלום אמרו לא היו ימים מועטין עד שמת אחד מבניה וכששמעו חכמים בדבר אמרו מה מי שנשבע באמת כך הנשבע על שקר על אחת כמה וכמה מאי טעמא איענשה דאישתרשי לה מקום דינר ומאי מי שנשבע באמת כמי שנשבע באמת אי משום הא מאי אירא אלמנה אפילו גרושה נמי אלמנה א"ר זירא אמר שמואל לא שנו אלא אלמנה אבל גרושה משביעין אותה אלמנה שאני דבהתיא הנאה ° דקא טרחה קמי דיתמי אתיא לאורויי היתרא אמר רב יהודה אמר ר' ירמיה בר אבא רב ושמואל דאמרי תרוייהו ב לא שנו אלא בב"ד אבל חוץ לבית דין משביעין אותה איני והא רב לא מגבי כתובה לארמלתא קשיא בסורא מתנו הכי בנהרדעא מתנו הכי אמר רב יהודה אמר שמואל לא שנו אלא בבית דין אבל חוץ לב"ד משביעין אותה ורב אמר אפי' חוץ לב"ד נמי אין משביעין אותה רב לטעמיה דרב לא מגבי כתובה לארמלתא וליאדרה וליגבייה בשני דרב קילי נדרי ההיא דאתאי לקמיה דרב הונא אמר לה מה אעביד ליך דרב לא מגבי כתובה לארמלתא אמרה ליה מידי הוא טעמא אלא דלמא נקיטנא מידי מכתובתי חי ה' צבאות אם נהניתי מכתובתי כלום אמר רב הונא מודה רב בקופצת ההיא דאתאי לקמיה דרבה בר רב הונא אמר לה מאי אעביד ליך דרב לא מגבי כתובה לארמלתא ואבא מרי לא מגבי כתובה לארמלתא אמרה ליה הב לי מזוני אמר לה מזוני נמי לית ליך דאמר רב יהודה אמר שמואל ב) ג התובעת כתובתה בב"ד אין לה מזונות אמרה ליה אפכוה לכורסיה כבי תרי עבדא לי הפכוה לכורסיה

לא היו ימים מועטים. ול"ת ומאי טעמא לאיענש הא אמרינן בפ"ג דשבועות (דף מו.) האדם נשבועה פרט לאנוס כדרב כהנא ורב אסי דאמר רב משמעא הכי אמר רב וכי אתו לקמיה דרב ואמר מיניהו אמר ליה אידך ואנא בשקרא אישתבעי ואמר ליה את לבן אנסך ולישבע לימיר דלא ממעטו קרא האם אלא למפטר מקרבן אבל עונש איכא כדאשכחן בפ"ב דנדרים (דף יח.) גבי נשבע לבטל את המלוה דמיבעי ליה תרי קראי חד למיפטריה מקרבן וחד למיפטריה מלוה [והכא דליכא אלא חד קרא למיפטריה מקרבן] אבל עונש דשבועה שוא איכא דהא לבן אנסך משמע ולא נשבעת לשקר ועוד דבפ"ג דנדרים (דף כה:) מייתי דרב כהנא ורב אסי דאמרי תרוייהו שגגות דתניא בגמרא כשם שנדרי שגגות מותרות כך שבועות שגגות מותרות ומפ' שבועות שגגות כדרב כהנא ורב אסי דאמרי תרוייהו דמותרות ואפי' עונש ליכא ולא דמי לנשבע לבטל את המלוה דאיכא עונש שבועת שוא דהתם מיבעי ליה ג' קראי אחד למיפטר שוגג מקרבן ואחד למיפטר מזיד ממלקות וכשפטר שוגג לגמרי פטרו מעונש ומקרבן וה"ה גבי האדם נשבועה פרט לאנוס דפטור לגמרי וי"ל דהכא גבי פקדון הוה לה להזהר יותר לשמרו היטב והוה לה לאסוקי אדעתא שתבא לידי שבועה: **דמזוריא** היתרא. ולכך נמנעו מלהשביעה שעונש שבועה מרובה אלא בהדרה דלא תמיד כולי האי והשתא נזמן הזה תקנו לקבל חרם במקום שבועה שלא יהא העונש גדול כל כך:

לא שנו אלא בב"ד. פי' בקונטרס דתמיד משום דהוא בלנקוטי חפצא ואיכא עונש טפי והא דאמר בהכותב (כתובות דף פח.) אי פקח הוא מייתי לה לידי שבועה דאורייתא לא כמו שפי' בקונט' (שם) דנקפא מינה בין דאורייתא לדרבנן לענין לנקוטי חפצא דאפי' שבועה דרבנן הוא בלנקוטי חפצא כדפי' הקונט' בעצמו כאן אלא יש לחלק בין דאורייתא לדרבנן כמו שמפרש בערוך ו) דשבועה דאורייתא הוא בכבוי נרות ועוד ברים שבועת הדיינים (שבועות דף מא.) מפרש חילוק בין דאורייתא לדרבנן ז) (ובהגהת פירקא מפרש מאי איכא בין שבועה דאורייתא לדרבנן (ח) והתם לא מיירי חילוק דכבוי ולנלנקוטי חפצא):

ונודרת ואוסרת פירות שבעולם עליה שלא קיבלה מכתובתה כו'. ל"ג כל פירות דתנ"ג דנדר חייל אף על דבר שאינו יכול לקיים כדאמר בפרק שני דנדרים (דף טו.) גבי קונס עיני בשינה דפריך ואי לא יהיב שיעורא למילתיה מי שבקינן ליה עד דעבר באיסור

כל יחל והא"ר יוחנן שבועה שלא איתן ג' ימים מכין אותו ויש לאלתר והא דנדרי הנאי מותרים כדאמר בפרק ג' דנדרים (דף כד:) לאו
משום דאסר עצמו במה שאינו יכול לקיים כגון דאמר יאסרו כל הפירות שבעולם עלי אם לא לאיתי גמל פורח באויר ומתם בקורת בית הבד אלא לפי שאין דעתו לומר ממש גמל ולא ממש בקורת בית הבד אלא מה שהוא ערוף כגבו מאד ומשונה משאר נמשים קורא בקורת בית הבד ואיל גדול מאד שראה קורא בעולי מצרים ואינו אומר כן אלא להחזיק דבריו ודוקא שבועות הנאי אסור מדרבנן דהתמירו משום דכתיב בה לא יעקה אבל נדרי הנאי ואפילו לא אמר כל הפירות אלא אסר עליה מד פירא שרי בנדר ואין חילוק בין כל פירות ובין מד פירא מ"מ הכא ל"ג כל פירות דאע"פ שעוברת לאלתר בכל יחל אם קבלה מכתובתה כיון דמשם ואילך לא מיתסרא כדאמר מכין אותו ויש לאלתר אינה מוסלמת האילו ואינה עומדת באיסור כל ימיה כדמפרש בסמוך ות"ל בפ' במרא דנדרים (דף פט:) דאמר ההוא גברא דאמר מיתסר הנאות דעלמא עלי אי נסיבנא איתתא עד דלא מיגנא הלכתא כו' ואתא רב אחא ושביה ואנסביה איתתא ושרקיה טיגא כדי שלא יהנה מן העולם מה מועיל מאי דשרקיה דכי אנסביה מיד עבר כיון שאין יכול בסוף לקיים וי"ל דדוקא בשעה שנדר אם אי אפשר לו לקיים עובר לאלתר אבל התם בשעה שנדר היה יכול לקיים דאפשר לו שלא ישא אע"ג דכי אנסביה אין יכול לקיים אינו עובר לאלתר עד שיהנה:

גט

מסורת הש"ס

ו) לקמן מט: [כתובות פח. ו: ועי' תוס' לקמן מט: ד"ה משום], ב) כתובות נד. [ערכין כב.], ג) [פי' כשות ענה של נמר. ערוך ערך נלפקרא], ד) [לעיל לד:], ה) ע"ב הוא מס"ל, ו) [ערך הסמ], ז) גלין,

גליון הש"ם

גמ' רקא טרחה קמי דיתמי. עיין כ"ב ד' נב ע"ב תד"ה דטרחא:

הגהות הב"ח

(א) גמ' וליפול באודנאי: (ב) תוס' ד"ה לא שנו וכו' לדרבנן ולא מיתכר כל"ל ומיבעי וכתם נמחק:

לעזי רש"י

קר"ט. מעיל.

מוסף רש"י

משום חינא. שימצאו האנשים מן בעיני הנשים ויהיו נשואות לה שלא תתאנה להפסיד כתובתן (כתובות 19.) שיהיו נבעליהן לתן בעיניהן ולא יתנו הנשים מליגשת לאנשים (שם צז: וכעי"ז לקמן מט:).

תוספות רי"ד

שניהם פלונית הנקראת פלונית שאם לא יכתבו אלא האחד הריל שינה שמו ושמה כפי מה שהתקין ר"ג וכיון דרובא קרי לה פרים צריך לכתוב כך פרים הנקראת שרה ולא יכתוב שרה הנקראת פרים וגם זה כך צריך לפרש כאשר פירשנו במשנתינו ולא שיכתבו בגט וכל שם שיש לה אלא שיכתבו שני השמות כך נראה פתרון שיטה זו שאין צריך לכתוב בגט וכל שום וחניכה דאית ליה שזה הלשון לא מעלה ולא מוריד שאם הוחזק בשני שמות או שבעיר א' קורין לו שניהם או בשני עיירות ובמקום כתיבת הגט יודעים שהוחזק בשניהם צריך לכתוב בפירוש פלוני הנקרא פלוני ואם כתב פלוני וכל שום וחניכה דאית ליה ולא הוכיר השם השני בפירוש הגט פסול ולא הועיל לו זה הלשון כלום כי יכול הכעל לערער כאשר פירשתי ואם לא הוחזק אלא בשם אחד אע"פ שידוע לאחר מכאן שהי' לו שם אחר ובגט לא כתבו אלא בשם האחד שידעו וגם לא כתבו בו וכל שום וחניכה דאית ליה כשר כדאמר רב אשי. א"כ נמצא שזה שאנו כותבין וכל שום וחניכה דאית לי לא מעלה ולא מוריד אלא אם יודעים לו (או) שם אחר או כנוי צריך לכתוב בפירוש פלוני הנקרא פלוני ואם אינן יודעים לו אלא שם אחד כותבין אותו ואין צריך לכתוב וכל שום וחניכה דאית לי ולא נרשי במתני' שם עירו ושם עירה ו) אלא הרגל ליכתי' גם היה ושעות הוא שלא היתה

ו) נראה דל"ל אלא הנהנ הלשון דסתנין נגנו הוא ושעות הוא וכו'

עין משפט נר מצוה

כו א מי' פע"ז מהל' איסורי הל' עז טוש"ע אה"ע סי' לו סעי' כ:
כז ב מי' פע"ז מהל' איסורי הל' ל"ח סמנ עשין מה טוש"ע שם סעיף יט:
כח ג מי' פי"ח מהל' איסורי הל"ל סמנ לאוין פא ועשין מח טוש"ע אה"ע סי' לג סעיף ה:

תוספות רי"ד (המשך)

התקנה אלא לשמו ולשמה כדמוכח בשמעתא: **מתני'** אין אלמנה נפרעת מנכסי יתומים אלא בשבועה נמנעו מלהשביעה התקין ר"ג שתהא נודרת ליתומים כל מה שירצו וגובה כתובתה מהן והעדים תותמין על הנט מפני תיקון העולם הלל התקין פרוזבול מפני תקון העולם פי' נמנעו מלהשביעה והיתה מפסדת כתובה ולקמן מפרש טעמא התקין ר"ג הזקן שתהא נודרת וכו' ובחרו להם דבר קשה להדירה כגון קונם פירות שבעולם עלי אם נהניתי מכתובה וגובה כתובתה שאם נתקבלה היתה נאסרת בפירות וקימי עלה בבל יחל ולא חשידה לעבור על נדרה: מאי אירא אלמנה כ"ע נמי דהא קיל הבא ליפרע מנכסי יתומים לא יפרע אלא בשבועה אלמנה איצטריכא ליה דס"ד אמינא משום חינא אקילו בה רבנן קמ"ל: נמנעו מלהשביעה פ"ש אלימא כדרב כהנא דאמר רב כהנא מעשה באדם אחד שהפקיד דינר זהב אצל אלמנה בשני בצורת והניחתו בכד של קמח ואפאתו לעני לימים בא בעל דינר ואמר לה תני לי דינרי זה שהפקדתי אצלך אמרה לו יהנה סם המות לאחד מבניה אם נהנתי מדינרך כלום פי' נשבעה באלה והזכירה בשם או א' מן הכינויין אלא שקצר לשונו אמרו לא היו ימים מועטים עד שמת א' מבניה וכששמעו חכמים כדבר אמרו ומה הנשבע באמת כך הנשבע לשקר עאכ"ו אי משום הא מאי אירא אלמנה אפילו גרושה נמי אם גירשה בעלה ולא הספיק לפורעה עד שמת ובאה לגבות כתובתה מן היתומים אלמה א"ר זירא אמר שמואל לא שנו אלא אלמנה אבל גרושה משביעין אותה. אלמנה היינו טעמא דבההיא הנאה דקטרחא קמי יתמי אתיא לאורויי היתרא: אמר רב יהודה אמר רב ירמיה בר אבא רב ושמואל דאמרי תרוייהו ל"ש אלא בב"ד אבל חוץ לב"ד משביעין אותה פי' שבתוך הדיינין היא המורה שהיא בהזכרת השם ובנקיטת חפץ אבל חוץ לב"ד אינה בנקיטת חפץ ולא בהזכרת השם אלא באלה ובארור:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com